

FRA: Lovutvalget

Forslag om endring av reglene for personvalg i NFFs lover

Saken i korte trekk

I forbindelse med digitale valg i NFFs regioner og til Næringspolitisk råd ved overgangen til gjeldende landsmøteperiode oppsto det noen utfordringer. Dette førte til henvendelser til Lovutvalget om tolkning av reglene for personvalg. Lovutvalget så da at det var betydelig behov for opprydning og omstrukturering av reglene om personvalg. Forslaget innebærer i liten grad materielle endringer, men er omfattende og bør etter Lovutvalgets vurdering legges fram for Landsmøtet.

Tidligere behandling

Saken er behandlet i Lovutvalget 20. mars, 29. august og 14. september 2023.

Bakgrunn

Personvalg i enhver organisasjon er en del av grunnfjellet i organisasjonsdemokratiet. Det er av vesentlig betydning at organisasjonens medlemmer kan ha full tillit til at organisasjonsdemokratiet fungerer og at valgene gjennomføres på betryggende måte.

I forbindelse med digitale valg i regionene og til Næringspolitisk råd rundt årsskiftet 2022/2023 ble det spørsmål om reglene for personvalg. Det var flere forhold som utløste dette, blant annet lav valgdeltakelse ved valgene, og måten valgene var satt opp på i den digitale løsningen som ble brukt. Disse utfordringene henger sammen fordi lav valgdeltakelse gir færre stemmers margin for å avgjøre valgene. Når det i tillegg var uklart hvordan avstemmingen praktisk skulle gjøres og for mange alternativer (ja, nei, vet ikke, blank), ble det reist spørsmål om resultatene i etterkant av valgene. Noen avstemninger ble henvist til omvalg. Dette er utfordringer som generelt ikke oppstår i valg som skjer på landsmøtene, hvor det brukes et annet system for votering, og alle delegatene er samlet i et møterom enten fysisk eller digitalt.

Lovutvalget ble bedt om å avgi en tolkningsuttalelse for å avklare hvordan lovenes regler om personvalg skal tolkes. I forbindelse med dette fant Lovutvalget at det var nødvendig å se mer helhetlig på reglene om personvalg i NFF.

I gjeldene lover er reglene om personvalg plassert i kapittel 13 om landsmøtene. Det kunne gi inntrykk av at reglene kun gjelder på landsmøtene. Praksisen har likevel vært at disse reglene gjelder også ved de andre valgene i NFF. Reglene om suppleringsvalg er plassert for seg selv i lovene punkt 7. Noen av NFFs organer har særskilte regler om personvalg som bare gjelder for det respektive organet.

Vurdering

Det er Lovutvalgets oppfatning at det vil være en fordel å få tydeliggjort hva som gjelder ved personvalg til alle verv i NFFs organer. Dette berører det grunnleggende medlemsdemokratiet i organisasjonen. Alle tilfeller der det blir stilt spørsmål ved om gjennomføring av valg har gått riktig for seg kan bidra til å svekke legitimiteten for de som blir valgt, og engasjementet for å delta i valg i organisasjonen.

For å sikre best mulige valgprosesser mener Lovutvalget det er viktig å løfte reglene om personvalg ut i et eget punkt, uavhengig av reglene som ellers gjelder for landsmøtene. Dette tydeliggjør at disse reglene gjelder generelt ved personvalg i NFF. Dette vil også føre til en tydeligere struktur der reglene i lovene punkt 13 kun gjelder for landsmøtene.

Endringsforslaget innebærer ikke materielle endringer i valgreglene, men en tydeliggjøring av hva som allerede gjelder og en omstrukturering av reglene om personvalg.

For å unngå å rokke ved nummereringen av alle påfølgende punkt i lovene foreslår Lovutvalget å omformulere punkt 7 som i dag regulerer suppleringsvalg.

For å gjøre reglene mer oversiktlige og brukervennlige ønsket Lovutvalget å samle de generelle reglene om personvalg, og løfte den ut av kapittel 13, for å tydeliggjøre at de gjelder alle personvalg i NFF. De særskilte reglene som gjelder enkeltorganer, bør etter Lovutvalgets mening fortsatt stå der de står.

Kan saken behandles av ordinært landsmøte?

Det følger av lovene punkt 13.4.2 nr. 4, at «Hovedlandsmøtet avholdes hvert tredje år og skal behandle og avgjøre følgende saker: 4. vedta endringer i NFFs lover»

Dette innebærer at hovedregelen er at lovendringssaker bare behandles på hovedlandsmøtene.

Det følger likevel av lovene punkt 13.4.3 nr. 8, at «Saker som skal behandles på øvrige landsmøter [også omfatter]: 8. lovsaker/andre saker som ellers hører inn under Hovedlandsmøtet angitt i punkt 13.4.2, men hvor beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for forbundet. Landsmøtet må i forbindelse med godkjenning av dagsorden vedta med 3/4 flertall av de avgitte stemmer at saken skal behandles. Landsmøtedelegatene, jf. punkt 13.2.1, skal snarest underrettes om avgjørelsen.»

Spørsmålet er derfor om denne lovsaken «ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for forbundet», og derfor kan behandles på et ordinært landsmøte.

Det er viktig med en avklaring av lover og vedtekter som omhandler valg, i god tid før valgkomiteene starter sitt arbeid frem mot landsmøtet 2025. Valgperiodene i faggrupper avviker fra landsmøteperiodene, og det skal trolig også gjennomføres suppleringsvalg til landsmøtedelegater før neste hovedlandsmøte. Lovutvalget mener saken er av vesentlig betydning og ikke kan vente til Hovedlandsmøte 2025. Lovutvalget fremmer derfor lovendringsforslagene for NFFs landsmøte i 2023.

Gjeldende regler om personvalg i NFFs lover:

7 SUPPLERING AV FORBUNDETS ORGANER

Forbundets sentrale råd og utvalg skal, med mindre annet følger klart av de enkelte bestemmelser, suppleres som følger:

Dersom leder får varig forfall, skal de øvrige medlemmer seg imellom, velge ny leder.

Landsmøtet, eller evt. ekstraordinært landsmøte, skal foreta suppleringsvalg dersom organet etter forfall består av færre enn tre personer, noen av de gjenværende medlemmer av organet krever at organet skal bli supplert, eller hvis organet ikke lenger er beslutningsdyktig.

13.13 Alminnelig flertallskrav

En beslutning av landsmøtet krever flertall av de avgitte stemmer om ikke annet er bestemt annet sted i lovene. Blanke stemmer teller ikke som avgitte stemmer. Avstemning gjennomføres som hovedregel digitalt, eller på den måten landsmøtet bestemmer. Ved stemmelikhet foretas ny avstemning. Ved fortsatt stemmelikhet faller saken.

Ved valg av personer til tillitsverv skal avstemning skje digitalt. Benkeforslag er tillatt. Kandidaten anses valgt når vedkommende har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmer. Blanke stemmer skal medregnes ved beregningen av avgitte stemmer. Dersom det er flere kandidater til ett verv og ingen av kandidatene oppnår mer enn halvparten av de avgitte stemmer, skal det foretas ny avstemning mellom de to kandidatene som fikk høyest stemmetall. Skal det velges flere personer til samme verv, eksempelvis flere styremedlemmer, utvalgsmøtmedlemmer eller varamedlemmer, anses de kandidater valgt som oppnår høyest stemmetall, dernest nest høyest stemmetall osv. inntil alle verv er fylt. Når det skal velges flere personer til samme verv, kan det ved avgivelse av stemme ikke stemmes flere ganger på samme person.

Lovutvalget forslår følgende endringer i NFFs lover:

7 PERSONVALG

7.1 Regler for personvalg

Ved valg av personer til tillitsverv, skal avstemning som hovedregel skje digitalt, eller på den måten møtet bestemmer (f.eks. ved akklamasjon). Blanke stemmer skal regnes som avgitte stemmer. Det kan ikke stemmes flere ganger på samme kandidat til samme verv.

Benkeforslag er tillatt. Ved digitale valg som går over en avgrenset tidsperiode, kan forslag på andre kandidater fremmes innen en oppgitt frist.

Dersom det er flere kandidater til ett verv, anses kandidaten valgt når vedkommende har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmene. Dersom ingen av kandidatene oppnår mer enn halvparten av de avgitte stemmene, skal det gjennomføres ny avstemning mellom de to kandidatene som fikk flest stemmer i første avstemning.

Skal det velges flere personer til samme verv, eksempelvis flere styremedlemmer, utvalgsmedlemmer rådsmedlemmer eller varamedlemmer, anses de kandidatene valgt som oppnår høyest stemmetall, dernest nest høyest stemmetall osv. inntil alle verv er fylt.

7.2 Valg av varamedlemmer

Når det ikke velges personlige varamedlemmer, og det skal velges flere varamedlemmer til et styre, råd, utvalg eller lignende, skal de innstilles og velges i rekkefølge. Ved forfall trer vara inn i den rekkefølgen de ble valgt.

7.3 Suppleringsvalg

Forbundets sentrale råd og utvalg skal, med mindre annet følger klart av de enkelte bestemmelser, suppleres som følger:

Dersom leder får varig forfall, skal de øvrige medlemmer seg imellom, velge ny leder. Dersom organet etter forfall ikke lenger er beslutningsdyktig eller noen av de gjenværende medlemmene av organet krever at det skal bli supplert, skal Landsmøtet eller eventuelt ekstraordinært landsmøte, gjennomføre suppleringsvalg.

Lovutvalget foreslår følgende omstrukturering av lovene punkt 13.13:

13.13 Flertallskrav

13.13.1 Ordinære saker/vedtak

En beslutning av landsmøtet krever flertall av de avgitte stemmer om ikke annet er bestemt annet sted i lovene. Blanke stemmer teller ikke som avgitte stemmer. Avstemning gjennomføres som hovedregel digitalt, eller på den måten landsmøtet bestemmer. Ved stemmelikhet foretas ny avstemning. Ved fortsatt stemmelikhet faller saken.

13.13.2 Lovsaker/lovvedtak

Forslag om endring eller tillegg av nye lover krever 2/3-flertall av de avgitte stemmene. Blanke stemmer teller ikke som avgitte stemmer.

Dersom lovendringsforslaget ikke oppnår tilstrekkelig antall stemmer på landsmøtet, kan det sendes til uravstemning, hvis minst halvparten av de fremmøtte landsmøtedelegatene krever det. Vedtak om endring av lovene ved uravstemning krever 2/3-flertall av de avgitte stemmene. Blanke stemmer teller ikke som avgitte stemmer. For øvrig gjelder bestemmelsene om uravstemning i punkt 33.2.

Prosess og medvirkning

Forslaget er lagt fram for Sentral valgkomité og de regionale valgkomiteene.

Konsekvenser av beslutningene

Forslaget vil gi en bedre framstilling av reglene om personvalg og vil kunne medvirke til en bedre gjennomføring av framtidige valg. Det vil bli behov for å gjøre redaksjonelle justeringer i Retningslinjer for sentral og regionale valgkomiteer dersom endringene vedtas.

Forslaget antas ikke å få noen økonomiske konsekvenser.

FORSLAG TIL VEDTAK

Landsmøte 2023 vedtar Lovutvalgets forslag til endringer av NFFs lover om personvalg slik angitt i saksnotatet.

Kommentar fra Sentral valgkomite

Sentral valgkomite støtter nødvendigheten av å klargjøre reglene for personvalg i Norsk Fysioterapeutforbund. Vi mener at presiseringene som er skissert av Lovutvalget gir en større klarhet.

Sentral valgkomite mener videre at det er hensiktsmessig at det utarbeides en mal for stemmesedler og praktisk gjennomføring av valg. Dette kan legges til "Retningslinje for sentral og regional valgkomite". Vi mener at et slikt forslag bør legges frem for Landsmøtet i 2024.

Disse endringene vil bidra til gjennomføring av gode valg.

Kommentar fra Forbundsstyret

Forbundsstyret mener det vil være positivt for organisasjonen å sikre større klarhet om reglene for personvalg i forbundet. Dette er viktig for legitimiteten av valgene, for den praktiske gjennomføringen og for medlemmenes opplevelse av organisasjonsdemokratiet når de avgir stemme.

Forbundsstyret støtter også Lovutvalgets vurdering av at saken bør behandles på Landsmøte 2023.